

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ОБЛКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

ОБЛІК І АУДИТ В ГАЛУЗЯХ АПК:

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ НАПИСАННЯ РОЗРАХУНКОВО- ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 201 «АГРОНОМІЯ» ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

МИКОЛАЇВ
2020

УДК 336.7

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 16.04.2020р., протокол № 9.

Укладач:

О. А. Боднар – канд. екон. наук, асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування. Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

Т.М. Тихоступ – в.о. головного бухгалтера ДП «ДГ «Еліта» «Миколаївської державної сільськогосподарської дослідної станції Інституту зрошеного землеробства НААН України»;

Ю.Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет.

© Миколаївський національний аграрний університет, 2020

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ.....	4
МЕТА, ЗАВДАННЯ, ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	7
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО- ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ.....	16
ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ.....	17
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ.....	22
ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО ЛИСТА.....	24

АНОТАЦІЯ

Бухгалтерський облік і аудит нині є важливою частиною економічної науки, забезпечуючи, необхідні для відображення господарської діяльності та контролю за її результатами дані. Облік перетворився на міжнародну мову бізнесу і став обов'язковою передумовою успішної діяльності кожного підприємства. Лише глибоке, всебічне й послідовне вивчення теоретичних основ та чинної практики облікового процесу, системи керівництва ним та його регулювання, відповідних нормативних актів з обліку і аудиту забезпечує належне їх ведення та відповідну практичну користь. Саме тому дисципліна «Облік і аудит в галузях АПК» спрямована на спрямування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку і аудиту на підприємствах; поглиблене засвоєння здобувачами вищої освіти методологічних основ та найважливіших принципів бухгалтерського обліку в галузях АПК; оволодіння та вироблення навичок використання методичних прийомів і техніки складання первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку в практичній роботі; застосування облікових даних для контролю і аналізу господарської діяльності з метою прийняття управлінських рішень.

SUMMARY

Accounting and auditing today is an important part of economic science, providing needed economic activity to display and monitor its results data. Accounting has evolved into an international language of business and became a prerequisite of successful performance of each company. Only a deep, comprehensive and consistent study of the theoretical foundations and current practice of the accounting process, the system guides it and its regulation, the relevant regulations on accounting and auditing to ensure the proper maintenance of appropriate and practical benefits. That is why discipline "Accounting and Auditing in agriculture" is aimed at channeling knowledge of the theory and practice of accounting and auditing in companies; thorough digestion of methodological foundations and major accounting principles in agriculture; mastery and development of skills in using instructional techniques and technology compiling source documents and accounting registers in practice; the use of accounting data for monitoring and analysis activities to management decisions.

МЕТА, ЗАВДАННЯ, ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: підготовка бакалаврів за спеціальністю 201 «Агрономія», здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у ході професійної діяльності у галузі агрономії; засвоєння основ бухгалтерського обліку і аудиту діяльності підприємств АПК; набуття практичних навичок документального оформлення господарських операцій, ведення облікових реєстрів, складання і аналізу фінансової звітності.

Завдання дисципліни: оволодіння здобувачами вищої освіти організаційними і методичними прийомами бухгалтерського обліку і аудиту господарської та фінансової діяльності підприємств АПК.

Предмет дисципліни: об'єкти бухгалтерського обліку і аудиту; способи оцінки об'єкта; загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку; облікові процедури; облік окремих видів господарських операцій підприємств; фінансова звітність.

Об'єкти дисципліни: господарські засоби, джерела їх утворення, господарські процеси.

Після вивчення дисципліни «Облік і аудит в галузях АПК» здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- основні етапи і закономірності розвитку для формування громадської позиції.
- знати і розуміти фундаментальні дисципліни в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії
- знати і розуміти принципи фізіологічних процесів рослин в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії.
- знати і розуміти статистичні методи опрацювання даних в агрономії.
- загальні вимоги до бухгалтерського обліку на підприємстві;
- сутність аудиту та особливості його проведення.
- **вміти:**
- проводити літературний пошук українською та іноземною мовами та аналізувати отриману інформацію.
- ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.
- планувати економічно вигідне виробництво сільськогосподарської продукції.
- організовувати результативні і безпечні умови роботи, принципи та методи бухгалтерського обліку;
- визначити об'єкти бухгалтерського обліку;

- заповнювати основні первинні документи в галузях АПК;
- розраховувати собівартість продукції рослинництва;
- використовувати знання з проведення аудиту в практичній діяльності.

У результаті навчання здобувач вищої освіти повинен набути ряд компетентностей, а саме:

1. Інтегральна компетентність (інтк) - здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів бухгалтерського обліку і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Загальні компетентності:

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою усно і письмово.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях.

ЗК8. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність працювати у команді та автономно.

3. Фахові компетентності спеціальності:

ФК 1. Здатність застосовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки.

ФК5. Здатність оцінювати, інтерпретувати й синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і дослідні дані у галузях сільськогосподарського виробництва.

ФК6. Здатність застосовувати методи статистичної обробки досліджуваних даних.

ФК9. Здатність управляти комплексними діями або проєктами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Сутність бухгалтерського обліку

Для ведення бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності підприємства потрібно:

1. Знати законодавчу і нормативну базу, що регламентує ведення бухгалтерського обліку.
2. Уміти оформляти і обробляти первинні документи, реєстри.
3. Складати бухгалтерську звітність, аналізувати отримані результати, звітувати перед зацікавленими особами (інвестори, власники, ділові партнери).

Правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначаються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XI. Дія цього Закону поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV (ст.1), бухгалтерський облік - це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про господарську діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

В свою чергу оцінюють як зовнішніх так і внутрішніх користувачів інформації бухгалтерського обліку.

Користувачі облікової інформації

Внутрішні	Зовнішні
- власники підприємств;	- ділові партнери підприємства (інвестори, постачальники, банківські і небанківські кредитні установи, інші кредитори);
- управлінська служба підприємства;	- органи державного і міжнародного регулювання і контролю (податкова, органи державної статистики, державних і міжнародних комісій і комітетів);
- робітники і службовці підприємства;	- фінансові аналітики і радники;
	- громадськість.

Для бухгалтерського обліку характерними рисами є :

- реєстрація всіх без винятку господарських операцій у грошовому вимірнику;
- документування;
- наявність спеціальних прийомів і способів обробки отриманих даних.

За функціями бухгалтерський облік поділяється на фінансовий та управлінський. Також виділяють податковий облік.

Бухгалтерській облік виконує такі основні функції:

- інформаційну – відображає фактичний стан діяльності;
- контрольну – дає можливість контролювати використання матеріальних і трудових ресурсів;
- аналітичну – дає можливість оцінити (аналізувати) досягнуті результати, підсумки діяльності;
- управлінську – забезпечує економічною інформацією для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Принципи бухгалтерського обліку – правила, яких слід дотримуватись при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Основні принципи бухгалтерського обліку: обачність, повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування і відповідність доходів і витрат, перевага сутності над формою, історична (фактична) собівартість, єдиний грошовий вимірник, періодичність.

Як будь-яка наука, бухгалтерський облік, має свій предмет, об'єкти, суб'єкти.

Предметом бухгалтерського обліку є процес розширеного суспільного відтворення (виробництва, обміну, розподілу і споживання суспільного продукту), а також використання господарських засобів у цих процесах та джерел їх утворення (капіталу, зобов'язань), які узагальнюються у грошовому вимірнику, для надання інформації, необхідної для управління і контролю. Предмет бухгалтерського обліку охоплює такі процеси: постачання, виробництво, реалізація. В свою чергу предмет бухгалтерського обліку розкривається через його об'єкти.

Під об'єктом обліку розуміють конкретний засіб (майно), джерело його утворення та його рух в процесі відтворення. Об'єктом обліку є також факти, дії і події господарської діяльності, які характеризують стан та використання ресурсів, процеси придбання засобів виробництва, продукції та її збуту,

розрахункові відносини підприємства з юридичними та фізичними особами, фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Об'єкти, що обліковуються, за економічним змістом та призначенням можна об'єднати в три групи:

- господарські засоби (майно) (актив балансу);
- джерела господарських засобів (пасив балансу);
- господарські процеси.

Господарські засоби – ресурси, які є власністю підприємства, мають для нього певну цінність, та певну вартість. Вони поділяються на необоротні та оборотні активи.

Усі засоби підприємства формуються за рахунок певних джерел: власних та залучених.

Господарська діяльність складається з окремих процесів: постачання, виробництва, реалізації. Всі процеси взаємопов'язані, постійно змінюють один одного, що зумовлює безперервний кругообіг господарських засобів (постачання, виробництво, реалізація і т.п.).

Метод бухгалтерського обліку – це сукупність способів і прийомів вивчення та відображення господарських засобів та процесів.

Метод бухгалтерського обліку складаються з таких елементів:

Документування – це спосіб оформлення господарських операцій відповідними документами.

Інвентаризація – це перевірка наявності засобів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів матеріально-відповідальної особи підприємства на певну дату шляхом перелічення, обміру, зважування і подальшого зіставлення фактичних залишків з даними бухгалтерського обліку.

Оцінка – це спосіб вираження об'єктів бухгалтерського обліку в єдиному грошовому вимірнику з метою узагальнення їх в цілому по підприємству.

Калькуляція – це спосіб обчислення собівартості продукції (робіт, послуг) - як всього обсягу, так і одиниці.

Рахунки – це спосіб групування і поточного відображення за певними ознаками наявності та руху засобів підприємства, джерел та господарських процесів.

Подвійний запис – це метод, відповідно до якого кожна господарська операція має бути відображена на дебеті одного і на кредиті іншого рахунка.

Баланс - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає його активи, зобов'язання, власний капітал на певну дату.

Звітність – це система узагальнених і взаємопов'язаних економічних показників поточного обліку, які характеризують результати господарської

діяльності підприємства за звітний період.

Завданням бухгалтерської фінансової звітності є надання користувачам інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період з метою прийняття управлінських рішень.

Фінансова звітність складається з: балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал, приміток до звітів та додатку до річної фінансової звітності «Фінансова звітність за сегментами».

Фінансові звіти містять статті, склад і зміст яких регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» та відповідними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Найбільші повноваження у сфері державного регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності належать Міністерству фінансів України.

Міністерство фінансів реалізує покладену на нього функцію стосовно регламентації бухгалтерського обліку через механізм регулювання процесом розроблення та затвердження нормативно-правових актів щодо організації та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, у тому числі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку – П(С)БО, які є основними нормативно-правовими документами у системі регулювання бухгалтерського обліку. Вони визначають принципи та методи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам.

Одним з методів бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності є **бухгалтерський баланс**, який надає вичерпну, достовірну інформацію про необоротні та оборотні активи, їх наявність у господарстві, стан і розміщення, а також про джерела їх формування – власний капітал та зобов'язання.

Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначається зміст і форма балансу, загальні вимоги до визначення і розкриття його статей.

Баланс — це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання та власний капітал.

Бухгалтерський баланс будується у формі двосторонньої таблиці. У лівій частині балансу, що називається **активом**, показують склад і розміщення активів підприємства, а в правій, що називається **пасивом**, - капітал, забезпечення та зобов'язання підприємства.

У бухгалтерському балансі всі господарські засоби (ресурси) підприємства та джерела їх утворення (капітал і зобов'язання) об'єднані за економічно однорідними ознаками в групи. Економічно однорідні групи засобів та джерел, що відображаються в балансі, називаються **статтями**. З метою узагальнення

інформації та покращення наочності статті балансу групуються в розділи. Статті активу балансу згруповані у розділи за складом і розміщенням, у пасиві – за джерелами їх формування і цільовим призначенням.

Групування статей за розділами наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 Будова бухгалтерського балансу

Актив	Сума	Пасив	Сума
<p>Розділ I. Необоротні активи (основні засоби, нематеріальні активи, інші необоротні активи, довгострокові фінансові інвестиції та ін.)</p> <p>Розділ II. Оборотні активи (запаси, незавершене виробництво, поточна дебіторська заборгованість, грошові кошти та ін.)</p> <p>Розділ III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</p>		<p>Розділ I. Власний капітал (Зареєстрований (пайовий) капітал, Капітал у дооцінках, Додатковий, Резервний капітал, Нерозподілений прибуток, Неоплачений, Вилучений капітал)</p> <p>Розділ II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Довгострокові кредити банків, Інші довгострокові зобов'язання, Цільове фінансування, інш.)</p> <p>Розділ III. Поточні зобов'язання і забезпечення (Короткострокові кредити банків, Поточна кредиторська заборгованість, Поточні забезпечення, Доходи майбутніх періодів, Ін.)</p> <p>Розділ IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</p>	
БАЛАНС (валюта активу)		БАЛАНС (валюта пасиву)	

У загальному вигляді принцип побудови балансу підприємства відображається наступним рівнянням:

$$A = П, \text{ або } A = З + К, \quad (1.1)$$

де A – актив;

$П$ – пасив;

$З$ – зобов'язання;

$К$ – капітал.

Усі господарські операції на підприємстві зумовлюють зміни в балансі. Існує чотири типи таких змін (табл. 1.2).

Для групування і систематизації інформації, яка відображається в первинних документах застосовують систему бухгалтерських рахунків, які дозволяють отримати безперервну і повну інформацію про хід і результат

фінансово-господарської діяльності підприємств, необхідну для прийняття ефективних управлінських рішень.

Таблиця 1.2 **Типи змін балансу в результаті здійснення господарських операцій**

Тип зміни	Формула	Приклад
I тип (зміни, відбуваються лише в активі балансу, при чому валюта балансу залишається без змін)	A(+) A(-)	Готівка, що надійшла до каси з поточного рахунку
II тип (зміни, відбуваються лише в пасиві балансу, при чому валюта балансу залишається без змін)	П(+) П(-)	Частина прибутку направлена на поповнення резервного капіталу
III тип (відбувається збільшення активів, яке завжди зумовлює збільшення пасиву, в результаті чого валюта балансу збільшується)	A(+) П(+)	Отриманий на поточний рахунок короткостроковий кредит
IV тип (відбувається зменшення активів, яке завжди зумовлює зменшення пасиву, в результаті чого валюта балансу зменшується)	A(-) П(-)	Виплачена з каси заробітна плата

Бухгалтерський рахунок - це обліковий символ, який використовується для економічного групування, поточного відображення та оперативного контролю доходів, витрат, активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства.

Господарські операції незалежно від економічного змісту завжди спричиняють збільшення або зменшення певних видів засобів або джерел їх утворення. Збільшення і зменшення господарських засобів і джерел їх утворення в результаті господарських операцій відображають по рахунках окремо.

Відповідно до цього рахунок має форму таблиці, лівою частиною якої є «дебет», правою – «кредит».

Схематично рахунок має таку форму (рис. 1.1):

Схема активного рахунку			Схема пасивного рахунку		
Дебет	Назва рахунку	Кредит	Дебет	Назва рахунку	Кредит
Сальдо початкове					Сальдо початкове
Збільшення господарських активів	Зменшення господарських активів		Зменшення джерел утворення господарських активів	Збільшення джерел утворення господарських активів	
Оборот Дт		Оборот Кт	Оборот Дт		Оборот Кт
Сальдо кінцеве					Сальдо кінцеве

Рисунок 1.1 - Загальна форма бухгалтерського рахунку

На кожному рахунку перш за все записують початковий стан засобів або джерел їх утворення, що називається **початковим сальдо (залишок)**.

Сальдо – це різниця між підсумками записів за дебетом і кредитом рахунків з урахуванням змін на рахунку на кінець звітної періоду.

Після цього на рахунках відображаються господарські операції про рух засобів та джерел їх утворення за звітний період. Відповідна сума називається **оборотом**.

Підсумки записів операцій за дебетом рахунка називають **дебетовим оборотом**, підсумки записів за кредитом рахунка – **кредитовим оборотом**.

Маючи інформацію про початкове сальдо облікового об'єкта та його зміни протягом звітної періоду, визначають сальдо на кінець звітної періоду.

Рахунки, на яких обліковуються господарські процеси і результати діяльності, можуть не містити інформацію щодо початкових і кінцевих залишків, внаслідок перенесення залишків на інші рахунки. Процес перенесення залишків називаються «**закриттям рахунків**», а рахунки, які не мають кінцевого сальдо – **закритими**.

Формули визначення кінцевого сальдо:

Активний рахунок: Сальдо кін. = Сальдо поч. + Оборот_{Дт} – Оборот_{Кт}

Пасивний рахунок: Сальдо кін. = Сальдо поч. + Оборот_{Кт} – Оборот_{Дт}

План рахунків – це систематизований перелік рахунків, на яких ведеться бухгалтерський облік.

У ньому за десятковою системою наведені коди (номери): перша цифра яких означає клас рахунків, друга – номер синтетичного рахунку, третя – номер субрахунку. Наступні цифри використовуються для кодування аналітичних рахунків.

Рахунки в ньому згруповані в десять класів:

1. Необоротні активи.
2. Запаси.
3. Кошти, розрахунки та інші активи.
4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань.
5. Довгострокові зобов'язання.
6. Поточні зобов'язання.
7. Доходи і результати діяльності.
8. Витрати за елементами.
9. Витрати діяльності.
0. Позабалансові рахунки.

Кожен клас рахунків має конкретне призначення та тісний зв'язок з інформаційними потребами зовнішніх і внутрішніх користувачів.

Структуру Плану рахунків узгоджено зі структурою Балансу і Звіту про фінансові результати відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського

обліку (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 Узгодженість Плану рахунків зі структурою фінансових звітів

План рахунків		Фінансовий звіт	
Клас	Найменування класу		
1	Необоротні активи	Б	Розділ 1, 3 активу
2	Запаси	А	Розділ 2 активу
3	Кошти, розрахунки та інші активи	Л	Розділи 2 активу
4	Власний капітал та забезпечення зобов'язань	А	Розділи 1 і 2 пасиву
5	Довгострокові зобов'язання	Н	
6	Поточні зобов'язання	С	Розділ 2 пасиву
7	Доходи і результати діяльності		Звіт про фінансові результати
8	Витрати за елементами		
9	Витрати діяльності		
0	Позабалансові рахунки		Примітки до фінансових звітів

За рівнем групування та узагальнення облікових даних бухгалтерські рахунки поділяються на синтетичні та аналітичні (рис.1.4):

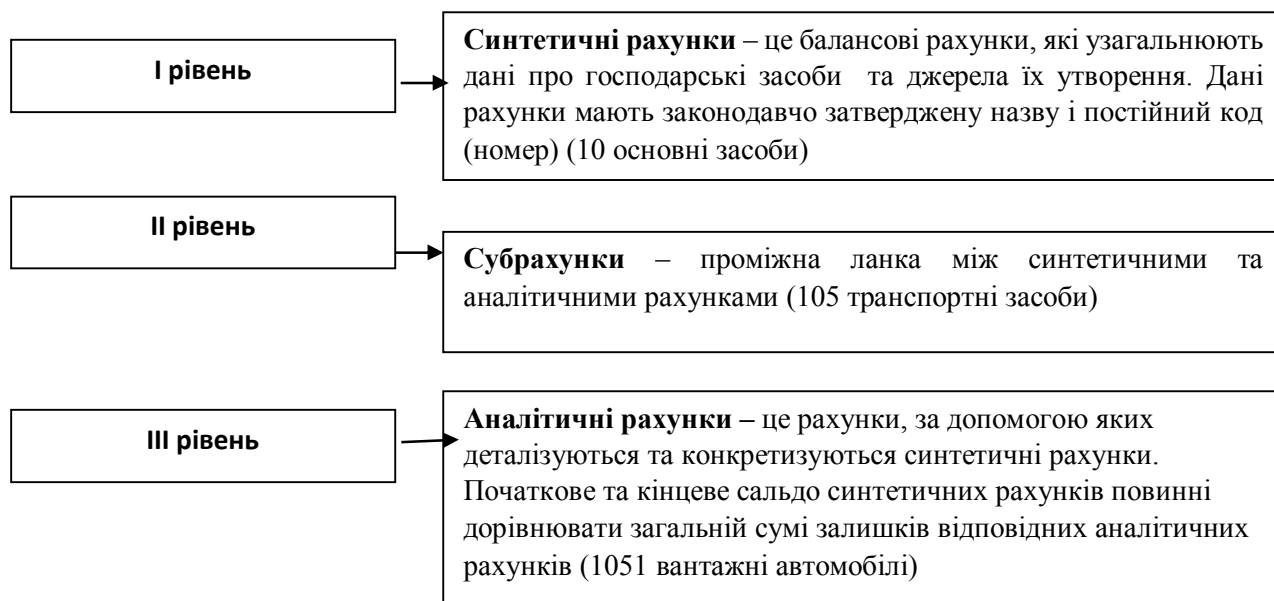

Рисунок 1.4 - Класифікація бухгалтерських рахунків за рівнем групування та узагальнення облікових даних

Бухгалтерські рахунки тісно пов'язані з балансом. Цей зв'язок полягає в такому:

- 1) на кожен групу активів або джерел їх утворення, виражену в балансі статтю, відкривається один або декілька окремих рахунків;
- 2) подібно до статей балансу рахунки поділяються на рахунки активні і рахунки пасивні;

3) відкриваючи рахунки, початкові залишки активів і джерел їх утворення записують на рахунках в тій стороні, на якій вони відображені в балансі. Залишки капіталу в обороті як суми активу – лівої сторони балансу записуються на лівій стороні активних рахунків, тобто за дебетом. Залишки джерел формування капіталу підприємства як суми пасиву – правої сторони балансу записуються на правій стороні пасивних рахунків, тобто за кредитом.

Економічна сутність господарської операції полягає в тому, що вона викликає зміни об'єктів бухгалтерського обліку, тобто впливає на дві статті балансу. Двоїстий характер господарської операції зумовлює необхідність відображення її на рахунках методом подвійного запису.

Подвійний запис – це метод, за допомогою якого кожна господарська операція відображається одночасно на двох рахунках: за дебетом одного і кредитом іншого в одній і тій же сумі.

Взаємозв'язок рахунків, що виникає в результаті відображення на них господарських операцій подвійним записом називається **кореспонденцією рахунків** або **бухгалтерським проведенням**, а задіяні рахунки – кореспондуючими.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Розрахунково-графічна робота є формою самостійної роботи студента, метою якої є поглиблення та засвоєння знань з дисципліни “Облік і аудит в галузях АПК”. Варіант розрахунково-графічної роботи здобувач визначає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки.

Остання цифра номера залікової книжки здобувача	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
Номер варіанта розрахунково-графічної роботи	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

Загальний обсяг роботи — до 10 машинописних сторінок формату А4, шрифтом 14 із полями (верхнє/нижнє — 2,5 см, ліве — 3 см, праве — 1,5 см).

Слід мати на увазі, що головною вимогою до розрахунково-графічної роботи є правильне застосування теоретичних знань бухгалтерського обліку та виконання в повному обсязі розрахунків за умовою завдання, а не кількість сторінок.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

На підставі умовних даних (табл. 2.1) про залишки господарських активів (засобів) та джерел їх утворення на початок звітного періоду складіть баланс ПСП “Артеміда” станом на 01.09.20__р. (табл. 2.2). Вибір варіанта для розрахунку здійснюється за останнім номером залікової книжки (наприклад, якщо остання цифра залікової б, то здобувач обирає другий варіант з даними (В-2).

Таблиця 2.1 Залишки господарських активів (засобів) та джерел їх утворення в ПСП “Артеміда” станом на 01.09.20__р.

№ з/п	Перелік господарських активів (засобів) та джерел їх утворення	Сума, грн				
		В-1	В-2	В-3	В-4	В-5
		Кінцева цифра номера залікової книжки				
		1,5	2,6	3,7	4,8	0,9
1.	Основні засоби (первісна вартість)	356640	371500	386360	401220	416080
2.	Короткострокові позики банків	8568	8925	9282	9639	9996
3.	Знос основних засобів	27000	28125	29250	30375	31500
4.	Насіння і корми	37716	39287,5	40859	42430,5	44002
5.	Поточні біологічні активи	37968	39550	41132	42714	44296
6.	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	1392	1450	1508	1566	1624
7.	Розрахунки за виплатами працівникам	17424	18150	18876	19602	20328
8.	Поточний рахунок в банку	49701,6	51772,5	53843,4	55914,3	57985,2
9.	Сировина і матеріали	11364	11837,5	12311	12784,5	13258
10.	Незавершене виробництво	12528	13050	13572	14094	14616
11.	Каса	366	381,25	396,5	411,75	427
12.	Інші рахунки в банках	20576,4	21433,75	22291,1	23148,45	24005,8
13.	Резервний капітал	10620	11062,5	11505	11947,5	12390
14.	Зареєстрований капітал	461856	481100	500344	519588	538832

Баланс підприємства складіть за нижченаведеною формою (табл. 2.2).

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

Дебет	Кредит

На підставі нижченаведених господарських операцій (табл.2.3) за вересень складіть бухгалтерські проведення, після чого запишіть їх на відкритих рахунках бухгалтерського обліку. Потім необхідно підрахувати на рахунках суми оборотів (по дебету і кредиту) та закрити рахунки (підрахувати сальдо). Складіть баланс ПСП “Україна” станом на 30.09.20__ р. (табл. 2.2).

Таблиця 2.3 Журнал реєстрації господарських операцій ПСП “Артеміда” за вересень 20__р.

№ з/п	Зміст господарських операцій	Сума, грн	Кореспонденція рахунків	
			дебет	кредит
1.	Перераховано з поточного рахунку кошти за закуплені матеріали	672		
2.	Зарахована на поточний рахунок підприємства короткострокова позика банку	10800		
3.	Одержані з поточного рахунку в банку і оприбутковані в касу господарства кошти для виплати заробітної плати	16920		
4.	Видано з каси господарства заробітну плату робітникам і службовцям	16800		
5.	Оприбутковано запасні частини, за які господарство не розрахувалося	3816		
6.	Списується використаний фураж на відгодівлю тварин	3216		
7.	Нарахована заробітна плата працівникам тваринництва	3360		
8.	Перерахована з поточного рахунку заборгованість постачальникам	1272		
9.	Оприбутковано мінеральні добрива, за які господарство не розрахувалося	3600		

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. №966 – XIV. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 13.03.2020).
2. Податковий кодекс України: від 2 грудня 2010 р. № 2755 – V. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 13.05.2019).
3. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені наказами Міністерства фінансів України у 1999-2008 рр. – URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 13.03.2020).
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 09 грудня 2011 р. № 1591. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11> (дата звернення: 13.03.2020).
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99/> (дата звернення: 13.03.2020).

ЛІТЕРАТУРА

6. Братчук Л.М. Суть та основи організації бухгалтерського обліку // Облік і фінанси АПК: 2009, №4.
7. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах України : підруч. / заг. ред. А.М. Корваленка. Дніпропетровськ : ВКК «Баланс – клуб», 2009. 736 с.
8. Жук В.М. Облік сільськогосподарської діяльності навч. посіб.: Київ: ТОВ «ЮР – Агро- Веста», 2007. 368 с.
9. Бухгалтерський фінансовий облік в сільськогосподарських підприємствах : навч. посіб. / за заг. ред. М.Г. Михайлова. К. : Центр учбової літератури , 2008. 472 с.
10. Гладких Т.В. Фінансовий облік: нав. посіб.: Центр навчальної літератури, 2007. 480 с.
11. Організація обліку у підприємствах сільськогосподарської галузі: навч. посіб. К.: Кондор, 2011. 268 с.
12. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах : підруч./ за ред. М.Ф. Огійчук. К.: Алерта, 2009. 1056 с.

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

13. Верховна рада України. – URL: [http:// www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua) (дата звернення: 13.05.2020).
14. Державна служба статистики України України. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 13.03.2020).
15. Міністерство аграрної політики та продовольства України. – URL: <http://minagro.gov.ua> (дата звернення: 13.03.2020).
16. Міністерство фінансів України. – URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 13.03.2020).
17. ТОВ «Баланс-Клуб». – URL: <https://balance.ua> (дата звернення: 13.03.2020).

Зразок оформлення титульного листа

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

РОЗРАХУНКОВО – ГРАФІЧНА РОБОТА

з дисципліни:

Облік і аудит в галузях АПК

Виконав(ла) здобувач вищої освіти
факультету _____ групи _____

_____ (ПІБ)

№ залікової книжки _____

Миколаїв 2020 р.

Навчальне видання

ОБЛІК І АУДИТ В ГАЛУЗЯХ АПК

Методичні рекомендації

Укладач: **Боднар** Олена Андріївна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. **2**

Тираж 50 прим. Зам. № __

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.

